

Un cercle viciós

Salvador Cardús i Ros, professor de sociologia de la UAB

Recordo que poc abans de les eleccions al Parlament de Catalunya, en una d'aquestes reunions de periodistes que es fan amb els candidats, algú va retreure a un dels convidats el poc nivell dels seus col·laboradors més immediats, especialment en la perspectiva de la seva futura incorporació al govern. La seva reacció irritada va anar més enllà del que hauria estat la defensa obligada de la seva gent, i la va justificar pel valor excepcional que donava a aquells que havien optat per la política, renunciant a una vida professional en el sector privat més ben remunerada i ben fonamentada en les capacitats individuals i no en els atzars d'unes eleccions. Ara ho esmento perquè cada vegada que participo d'alguna conversa on es lamenta la suposada escassa qualitat dels lideratges polítics, però també les limitacions professionals dels que s'hi dediquen, fins i tot quan hi estic d'acord, em torna a venir al cap aquella defensa radical.

I tanmateix, tenim un típic cercle viciós que no resoldrem només amb bones paraules i amb bones intencions. Avui dia, la gestió política està desacreditada. Molt desacreditada. Entre la població hi ha un nivell de desconfiança que comença a ser perillós. El cas és que,

en conseqüència, com que la desconfiança fa desaparèixer el plus de podria tenir el reconeixement de la vocació de servei a la comunitat, les responsabilitats polítiques no criden als millors professionals. D'altra banda, els processos pels quals s'ocupen llocs de responsabilitat, o s'aspira a ocupar-los a través dels primers llocs en una llista electoral, no són els d'una competició oberta a favor dels millors, sinó els d'un procés burocratitzat que premia els més fidels, que solen ser els més grisos, si no els més cíncics. A més, el fet és que les remuneracions dels càrrecs polítics no es corresponen ni amb la grandària de la seva responsabilitat ni amb els sous equivalents en el món privat. També ho complica el fet de les condicions laborals atípiques dels polítics obliguen a buscar-los prebendes un cop deixen o se'ls fa deixar el càrrec -a vegades, abans i tot-, sovint en

"Queda clar que el cercle viciós no es trenca només apujant els sous, sinó amb una reforma radical del sistema electoral que forci a una nova cultura organitzativa desburocratitzada dels partits polítics."

destinacions que s'assemblen més a les antigues canongies que no pas a una feina decent. Finalment, la facilitat amb la que s'apugen el sou, sovint és causa d'escàndol. Si no estic equivocat, als Estats Units, l'augment de sou que els congressistes aproven en una legislatura no s'aplica fins a la següent, és a dir, fins que no se l'han tornat a guanyar, el nou sou. Aquí, generalment, l'augment del propi sou és la primera decisió de tot nou equip de govern.

La meva opinió és que el problema no és de sou, per bé que crec que, en proporció a la responsabilitat, en general, els sous són

escandalosament baixos. (Deixo de banda les diputacions, perquè aquesta administració és escandalosament opaca i, el poc que en sabem, desacredita la totalitat de partits). No: els problemes del nostre sistema són tots aquests: a. nivell de formació adequada dels gestors polítics; b. competència franca en llistes obertes de les principals responsabilitats públiques (amb elecció directa dels alcaldes); c. rendiment de comptes de la gestió pública; d. transparència total sobre remuneracions i claredat en les incompatibilitats, i e. nivell retributiu competitiu amb el sector privat, amb els mateixos avantatges i inconvenients.

Vist així, queda clar que el cercle viciós no es trenca només apujant els sous, sinó amb una reforma radical del sistema electoral que forci a una nova cultura organitzativa desburocratitzada dels partits polítics. És aquesta desburocratització la que, previsiblement, faria més rellevant la formació dels candidats que no pas les raons que s'oculten en les maniobres internes per fer-se un lloc dins del partit. I, en aquesta situació d'alta competència, d'una banda, uns sous justos serien popularment respectats i alhora s'hi sentirien convocats perfils professionals més elevats.

Les preguntes semblen òbvies: qui trençarà, i per on, el cercle viciós? Cal arribar a un grau de degradació remunerativa que col·lapsi el sistema? Cal esperar que el descrèdit de la política convoqui només a fugitius d'àmbits professionals més degradats? Hi haurà coratge per fer una llei electoral i de partits que trenqui el cercle abans de prendre mal?